

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET No.

2022

F17 संच क्र.

100389

प्रश्नपुस्तिका - I

सामान्य अध्ययन

वेळ : 1 (एक) तास

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत न विसरता बॉलपेनने लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक									

केंद्राची संकेतक्षरे

शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

(ब) आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून घ्यावा.

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नांकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांचा गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी 25% किंवा 1/4 गुण वजा/कमी करण्यात येतील".

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे; तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेधिना हे सील उघडू नये

F17

2

A

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. मध्य हिमालयीन रांगेतील शिखरांचा उंचीनुसार कोणता चढता क्रम योग्य आहे ?
- (1) धवलगिरी – अन्नपूर्णा – मकालु – कांचनजंगा
  - (2) अन्नपूर्णा – मकालु – धवलगिरी – कांचनजंगा
  - (3) कांचनजंगा – अन्नपूर्णा – धवलगिरी – मकालु
  - (4) अन्नपूर्णा – धवलगिरी – मकालु – कांचनजंगा

In middle Himalaya, as per the height of peaks, which ascending order is correct ?

- (1) Dhavalgiri – Annapurna – Makalu – Kanchanjunga
- (2) Annapurna – Makalu – Dhavalgiri – Kanchanjunga
- (3) Kanchanjunga – Annapurna – Dhavalgiri – Makalu
- (4) Annapurna – Dhavalgiri – Makalu – Kanchanjunga

2. खालीलपैकी कोणत्या पर्वत रांगा/टेकड्या गोदावरी करतात ?

(a) महादेव	(2) फक्त
(c) फक्त	(4) (a) फक्त

Which of the following mountain ranges/hills separate Godavari river basin and Bheema river basin from each other ?

(a) Mahadev Hills	(b) Satmala Hills
(c) Balaghat Hills	(d) Ajanta Hills

Answer options :

(1) Only (a) and (d)	(2) Only (b)
(3) Only (c)	(4) Only (a)

3. 'फूजियामा' हा प्रसिद्ध ज्वालामुखी जपानच्या कोणत्या बेटावर आहे ?

(1) क्युशु	(2) होन्शु	(3) शिकोकू	(4) होक्याडो

'Fujiyama' is the famous volcano occurred in which island in Japan ?

(1) Kyushu	(2) Honshu	(3) Shikoku	(4) Hokkaido

4.

या प्रदेशांना दुष्काळी प्रदेश म्हणून ओळखतात कारण _____ .

- (a) हा प्रदेश सह्यांद्री पर्वतच्या पुर्वेस वसलेला आहे
 (b) येथे वार्षिक 100 ते 200 सेमी पाऊस पडतो
 (c) मराठवाडा व खानदेश यांचा जास्तीत जास्त प्रदेशांचा यात समावेश होतो
 (d) हा भाग नैऋत्य मोसमी वाऱ्यांच्या पर्जन्य छायेच्या प्रदेशात येतो

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) (2) (a), (c) आणि (d)
 (3) (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

This region is known as drought region because _____ .

(a) It is situated on the Eastern side of Sahyandri Mountains

The annual rainfall is 100 – 200 cm

(3) (c) and most of Marathwada and Khandesh is included in this region

shadow region of South-West monsoon winds

5. पहिला राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोग (NCST), _____

- (1) मार्च, 2014 (2) मार्च, 2004
 (3) जानेवारी, 1960 (4) जानेवारी, 1974

The first National Commission for Schedule Tribes (NCST) was constituted in _____ .

- (1) March, 2014 (2) March, 2004
 (3) January, 1960 (4) January, 1974

6. महाराष्ट्रातील पश्चिमेकडे तडा व्यवस्थेतून वाहणारी सर्वात मोठी नदी कोणती ?

- (1) तापी (2) नर्मदा
 (3) उल्हास (4) शास्त्री

Which is the largest west-flowing Rift System river of Maharashtra ?

- (1) Tapi (2) Narmada
 (3) Ulhas (4) Shastri

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

7. खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने अचूक आहे/आहेत ?

- (a) बॉक्साईटचा वापर मुख्यतः अॅल्युमिनियम निर्मितीसाठी केला जातो.
- (b) स्पेन आणि जपान हे भारतातून बॉक्साईटची सर्वाधिक आयात करणारे देश आहेत.
- (c) ओडिशाचा बॉक्साईटच्या उत्पादनात भारतात प्रथम क्रमांक लागतो.
- (d) कोल्हापूर, रत्नागिरी, सातारा, ठाणे हे महाराष्ट्रातील बॉक्साईट उत्पादन करणारे जिल्हे आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त
- (2) (b) आणि (c) फक्त
- (3) (a), (c) आणि (d)
- (4) वरील सर्व

Which of the following statements is/are correct ?

- (a) Bauxite is used mainly for the production of aluminium.
- (b) Spain and Japan are the largest importers of Indian bauxite.
- (c) Odisha stands first in the production of bauxite in India.
- (d) Kolhapur, Ratnagiri, Satara, Thane are the bauxite producing districts of Maharashtra.

Answer options :

- (1) Only (a)
- (2) Only (b) and (c)
- (3) (a), (c) and (d)
- (4) All of the above

8. भारत आणि पाकिस्तान मधील सिंधू जल करारावर _____ रोजी स्वाक्षरी करण्यात आली.

- (1) 19 सप्टेंबर, 1960
- (2) 21 जुलै, 1950
- (3) 26 जानेवारी, 1950
- (4) 23 डिसेंबर, 1969

Indus Water Treaty between India and Pakistan was signed on _____ .

- (1) 19th September, 1960
- (2) 21st July, 1950
- (3) 26th January, 1950
- (4) 23rd December, 1969

11. महाराष्ट्रातील जलप्रकल्प व त्यांच्या पाणी साठ्यास असलेली नावे यांच्या योग्य जोड्या लावा :

जलप्रकल्प	जल साठ्याचे नांव
(a) कोयना	(i) नलदमयंतीसागर
(b) भंडारदरा	(ii) नाथसागर
(c) अप्पर वर्धा	(iii) शिवसागर
(d) जायकवाडी	(iv) आर्थर सरोवर

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the correct pairs of water project and the name of its water storage in Maharashtra :

Water Project	Name of Water Storage
(a) Koyana	(i) Nala Damayanti Sagar
(b) Bhandardara	(ii) Nathsagar
(c) Upper wardha	(iii) Shivsagar
(d) Jayakwadi	(iv) Arthar Sarovar

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

12. खाजण वनांच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणती विधाने सत्य आहेत ?

- (a) ही वने भरती-ओहोटीच्या पाण्याच्या पातळी दरम्यान असतात.
- (b) या वनांतील झाडांना 'सुंदरी' असे म्हणतात.
- (c) या झाडांच्या सालीपासून टॅनिंग मिळते.
- (d) या वनांचे संवर्धन करणे गरजेचे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b) आणि (c) फक्त
- (2) (b), (c) आणि (d) फक्त
- (3) (a), (b) आणि (d) फक्त
- (4) (a), (b), (c) आणि (d)

In relation to Mangrove forest, which of the following statements are true ?

- (a) This forest are found in between high tide and low tide levels.
- (b) The trees in this forest are called 'Sundari'.
- (c) Tanning is obtained from the bark of these trees.
- (d) There is a need of conservation of this forest.

Answer options :

- (1) Only (a), (b) and (c)
- (2) Only (b), (c) and (d)
- (3) Only (a), (b) and (d)
- (4) (a), (b), (c) and (d)

13. खालीलपैकी कोणत्या सामुद्रधुनीमुळे, भारत श्रीलंकेपासून वेगळा झाला आहे ?

- (1) जिब्राल्टरची सामुद्रधुनी
- (2) मलाक्काची सामुद्रधुनी
- (3) पाल्कची सामुद्रधुनी
- (4) सुंदाची सामुद्रधुनी

By which straits of the following is India separates from Sri Lanka ?

- (1) Strait of Gibraltar
- (2) Strait of Malacca
- (3) Strait of Palk
- (4) Strait of Sunda

14. आंतरराज्य पाणी विवाद अधिनियम भारतात _____ या वर्षी लागू करण्यात आला.
 (1) 1967 (2) 1956 (3) 1965 (4) 1970

Water Dispute Act was enacted in India in the year _____ .

- (1) 1967 (2) 1956 (3) 1965 (4) 1970

15. _____ आणि _____ च्या संयुक्तीकरणाने बनलेले नदीप्रारूपाचे आकाराला नदीप्रारूप असे म्हणतात.

- (1) नदी, तलाव
 (2) हिमनदी, तलाव
 (3) नदी, सहाय्यक नद्या
 (4) वरीलपैकी नाही

Drainage pattern refers to a design which _____ and its _____ form together.

- (1) river, lake
 (2) glacier, lake
 (3) river, tributaries
 (4) None of the above

16. गंगा नदीच्या पाण्याच्या वापराचा 30 वर्षांचा करार भारत आणि _____ मध्ये झाला.

- (a) पाकिस्तान (b) नेपाळ
 (c) भूतान (d) बांग्लादेश

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- (1) (a) फक्त (2) (a) आणि (b)
 (3) (c) आणि (d) (4) (d) फक्त

Thirty years agreement for sharing Ganga river water was made between India and _____ .

- (a) Pakistan (b) Nepal
 (c) Bhutan (d) Bangladesh

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) Only (a) (2) (a) and (b)
 (3) (c) and (d) (4) Only (d)

17. भारतातील लोह-पोलाद उद्योग व स्थापना वर्ष यांच्या योग्य जोड्या लावा :

लोह-पोलाद उद्योग	स्थापना वर्ष
(a) बंगाल आयर्न अँड स्टील कंपनी	(i) 1874
(b) टाटा आयर्न अँड स्टील कंपनी	(ii) 1907
(c) इंडियन आयर्न अँड स्टील कंपनी	(iii) 1919
(d) म्हैसूर आयर्न अँड स्टील कंपनी	(iv) 1923

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the correct pairs of Iron and Steel Industry and its establishment year in India :

Iron and Steel Industry	Establishment Year
(a) Bengal Iron and Steel Industry	(i) 1874
(b) Tata Iron and Steel Industry	(ii) 1907
(c) Indian Iron and Steel Industry	(iii) 1919
(d) Mysore Iron and Steel Industry	(iv) 1923

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

18. भारतातील नदीवरील धबधब्यांची उंचीनुसार कोणता चढता क्रम योग्य आहे ?

- (1) वेण्णा - धुवाधार - गोकाक - जोग
- (2) धुवाधार - वेण्णा - गोकाक - जोग
- (3) जोग - वेण्णा - धुवाधार - गोकाक
- (4) धुवाधार - गोकाक - वेण्णा - जोग

Which ascending order is correct as per the height of waterfalls on rivers in India ?

- (1) Venna - Dhuvadhar - Gokak - Jog
- (2) Dhuvadhar - Venna - Gokak - Jog
- (3) Jog - Venna - Dhuvadhar - Gokak
- (4) Dhuvadhar - Gokak - Venna - Jog

19. खालीलपैकी कोणता गट 'औष्णिक ऊर्जा' प्रकल्पाशी संबंधित आहे ?

- (1) भुसावळ, नाशिक, उरण
- (2) ट्राम्बे, डहाणू, जळगांव
- (3) तारापूर, उरण, ठाणे
- (4) चंद्रपूर, काक्रापारा, भुसावळ

Which of the following groups is associated with 'Thermal Power' plant ?

- (1) Bhusawal, Nashik, Uran
- (2) Trombe, Dahanu, Jalgaon
- (3) Tarapur, Uran, Thane
- (4) Chandrapur, Kakrapara, Bhusawal

20. भारतातील लिंगगुणोत्तर खालीलपैकी एका पद्धतीने काढले जाते :

- (1) हजार पुरुषांच्या तुलनेत स्त्रियांचे प्रमाण
- (2) हजार स्त्रियांच्या तुलनेत पुरुषांचे प्रमाण
- (3) 100 पुरुषांच्या तुलनेत स्त्रियांचे प्रमाण
- (4) 100 स्त्रीयांच्या तुलनेत पुरुषांचे प्रमाण

Sex Ratio in India is depicted from the following one method :

- (1) Ratio of female population per thousand male population
- (2) Ratio of male population per thousand female population
- (3) Ratio of female population per 100 male population
- (4) Ratio of male population per 100 female population

21. खालीलपैकी कोणत्या अक्षवृत्तीय विभागात अधिक सागरी क्षारता मुल्ये आढळतात ?

(1) 10° आणि 20° N दरम्यान	(2) 20° आणि 30° N दरम्यान
(3) 20° आणि 30° S दरम्यान	(4) 0° आणि 23 $\frac{1}{2}$ ° S दरम्यान

In which of the following latitude zones are maximum ocean salinity values found ?

(1) Between 10° and 20° N	(2) Between 20° and 30° N
(3) Between 20° and 30° S	(4) Between 0° and 23 $\frac{1}{2}$ ° S

22. कागद उद्योग याप्रमाणे वर्गीकृत केला जातो :

- (a) कागद आणि कागद बोर्ड (फलक)
- (b) पेंढा फलक आणि इतर फलक
- (c) वर्तमान पत्र
- (d) सुरक्षा कागद

वरीलपैकी कोणते विधाने बरोबर आहेत ?

(1) (a) आणि (b)	(2) (c) आणि (d)
(3) (a), (b) आणि (d)	(4) वरील सर्व

The Paper Industry is divided into the following categories :

- (a) Paper and paper board
- (b) Straw board and other board
- (c) News print
- (d) Security paper

Which of the statements given above are correct ?

(1) (a) and (b)	(2) (c) and (d)
(3) (a), (b) and (d)	(4) All of the above

23. 'मंधार आणि दर्दी' हे प्रसिद्ध धबधबे कोणत्या दोन नद्यांच्या संगमावर आढळतात ?

- (1) छोटी - तवा
- (2) पूर्णा - गिरणा
- (3) भीमा - इंद्रायणी
- (4) मंडावी - तिराकोल

'Mandhar and Dardi', these famous waterfalls occur in confluence of which two rivers ?

- (1) Choti - Tawa
- (2) Purna - Girna
- (3) Bheema - Indrayani
- (4) Mandavi - Tirakol

24. महाराष्ट्रातील मुख्य नदी व तिची उपनदी यांच्या योग्य जोड्या लावा :

नदी	उपनदी
(a) भीमा	(i) दुधना
(b) कृष्णा	(ii) बोरी
(c) गोदावरी	(iii) कऱ्हा
(d) तापी	(iv) भीमा

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the correct pairs of main river and her tributaries in Maharashtra :

River	Tributeries
(a) Bheema	(i) Dudhana
(b) Krishna	(ii) Bori
(c) Godavari	(iii) Karha
(d) Tapi	(iv) Bheema

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

25. खालील विधानांचा विचार करा आणि त्याखाली दिलेल्या पर्यायांचा वापर करून अचूक उत्तर निवडा :
 विधान (I) : युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळांच्या यादीत पश्चिम घाटाचा समावेश करण्यात आला आहे.
 विधान (II) : युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळांपैकी सर्वाधिक वारसा स्थळे फ्रान्समध्ये स्थित आहेत.
 पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (I) बरोबर आहे	(2) विधान (II) बरोबर आहे
(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत	(4) दोन्ही विधाने चूक आहेत

Consider the following statements and select the **correct** answer using the options given below :

Statement (I) : Western Ghats has been included in the UNESCO World Heritage List.

Statement (II) : The highest number of UNESCO World Heritage Sites are located in France.

Answer options :

(1) Statement (I) is correct	(2) Statement (II) is correct
(3) Both Statements are correct	(4) Both Statements are incorrect

26. जोड्या लावा : (भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेबाबत विधान)

'A'	'B'
(a) एन.ए. पालखीवाला	(i) संविधानाचा आत्मा
(b) पंडीत ठाकुर दास भार्गव	(ii) संविधानाचे ओळखपत्र
(c) के.एम. मुन्शी	(iii) अमेरिकन स्वातंत्र्याच्या जाहिरनाम्याशी साधर्म्य
(d) एम. हिदायतुल्लाह	(iv) सार्वभौम लोकतंत्रात्मक प्रजासत्ताकाची कुंडली

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2) (i)	(iv)	(ii)	(iii)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the pairs : (Statement about Preamble of Constitution of India)

'A'	'B'
(a) N.A. Palkhivala	(i) Soul of the Constitution
(b) Pandit Thakur Das Bhargava	(ii) Identity Card of the Constitution
(c) K.M. Munshi	(iii) Resemble to Declaration of Independence of USA
(d) M. Hidaytullah	(iv) Horoscope of our Sovereign Democratic Republic

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2) (i)	(iv)	(ii)	(iii)
(3) (i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4) (ii)	(i)	(iv)	(iii)

27. भारताच्या संविधानामध्ये ऑस्ट्रेलियन संविधानामधून कोणती वैशिष्ट्ये/तत्त्वे घेण्यात आली आहेत ?

- (a) समवर्ती सूची
- (b) सर्वोच्च न्यायालयाचे सल्लागार अधिकार क्षेत्र
- (c) व्यापार, वाणिज्य व परस्पर संबंधाचे स्वातंत्र्य
- (d) संसदीय विशेषाधिकार

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (c) फक्त
- (2) (b) आणि (d) फक्त
- (3) (a), (b) आणि (c) फक्त
- (4) (a), (b) आणि (d) फक्त

Which were the features borrowed from Australian Constitution to Constitution of India ?

- (a) Concurrent list
- (b) Advisory jurisdiction of the Supreme Court
- (c) Freedom of trade, commerce and interrelation
- (d) Parliamentary privileges

Answer options :

- (1) Only (a) and (c)
- (2) Only (b) and (d)
- (3) Only (a), (b) and (c)
- (4) Only (a), (b) and (d)

28. स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे अस्तित्व हे _____ या घटकांवर अवलंबून आहे.

- (a) अधिकाराचे विकेंद्रीकरण
- (b) सत्तेचे विकेंद्रीकरण
- (c) निर्णय प्रक्रियेतील जनतेचा सहभाग

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त
- (2) (b) आणि (c) फक्त
- (3) (a) आणि (c) फक्त
- (4) वरील सर्व

The existence of local self-government depends upon _____.

- (a) Decentralisation of Authority
- (b) Decentralisation of Power
- (c) People's participation in Decision-making

Answer options :

- (1) Only (a) and (b)
- (2) Only (b) and (c)
- (3) Only (a) and (c)
- (4) All of the above

29. 42व्या घटनादुरुस्तीने (1976) भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्यात कोणते शब्द समाविष्ट करण्यात आले ?

(1) समाजवादी आणि धर्मनिरपेक्ष	(2) समाजवादी आणि लोकशाही
(3) सार्वभौम आणि समाजवादी	(4) लोकशाही आणि गणराज्य

Which words were incorporated in the preamble of the Indian Constitution through 42nd Amendment (1976) ?

(1) Socialist and Secular	(2) Socialist and Democratic
(3) Sovereign and Socialist	(4) Democratic and Republic

30. भारतातील खालीलपैकी कोणत्या राज्यांमध्ये त्रि-स्तरीय पंचायती राज व्यवस्था *नाही* ?

- (a) नागालँड
- (b) मेघालय
- (c) मिझोराम
- (d) त्रिपुरा
- (e) गुजरात

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) फक्त	(2) (b), (c) आणि (d) फक्त
(3) (c), (d) आणि (e) फक्त	(4) (a), (b) आणि (c) फक्त

Which of the following states in India there is *no* three-tier Panchayati Raj system ?

- (a) Nagaland
- (b) Meghalaya
- (c) Mizoram
- (d) Tripura
- (e) Gujarat

Answer options :

(1) Only (a), (b) and (d)	(2) Only (b), (c) and (d)
(3) Only (c), (d) and (e)	(4) Only (a), (b) and (c)

31. खालीलपैकी कोणत्या विभागीय स्थायी समित्या लोकसभेच्या अंतर्गत कार्यरत आहेत ?

- (a) उद्योग समिती (b) कृषि समिती
(c) संरक्षण समिती (d) मनुष्यबळ संसाधन विकास समिती

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (b) आणि (c) फक्त (2) (a), (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (c) आणि (d) फक्त (4) वरील सर्व

Which of the following departmental standing committees are working under Lok Sabha ?

- (a) Committee on Industry (b) Committee on Agriculture
(c) Committee on Defence (d) Committee on Human Resource Development

Answer options :

- (1) Only (b) and (c) (2) Only (a), (b) and (c)
(3) Only (a), (c) and (d) (4) All of the above

32. जोड्या लावा : (सर्वोच्च न्यायालय)

भारतीय राज्यघटनेमधील अनुच्छेद

तरतूद

- (a) अनुच्छेद 124 (i) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र
(b) अनुच्छेद 126 (ii) सर्वोच्च न्यायालय हे अभिलेख न्यायालय
(c) अनुच्छेद 129 (iii) प्रभारी मुख्य न्यायधिकाची नियुक्ती
(d) अनुच्छेद 131 (iv) सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

Match the pairs : (Supreme Court)

Article in the
Indian Constitution

Provision

(a) Article 124	(i) Original Jurisdiction of Supreme Court
(b) Article 126	(ii) Supreme Court to be Court of Record
(c) Article 129	(iii) Appointment of Acting Chief Justice
(d) Article 131	(iv) Establishment of Supreme Court

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

33. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) महाराष्ट्रात सात ठिकाणी कटक मंडळे आहेत.
 (b) कटक मंडळामध्ये काही निर्वाचित आणि काही नामनिर्देशित सदस्य असतात.
 (c) कटक मंडळाचा अध्यक्ष निर्वाचित असतो.
 वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
 (3) (c) फक्त (4) (a) आणि (c) फक्त

Consider the following statements :

- (a) There are seven Cantonment Boards in Maharashtra.
 (b) A Cantonment Board consists of partly elected and partly nominated members.
 (c) The President of a Cantonment Board is an elected person.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c)
 (3) Only (c) (4) Only (a) and (c)

34. विधानसभेच्या विसर्जनानंतर विधेयके रद्द करण्याच्या संदर्भात स्थितीबद्दल योग्य विधाने निवडा.

- (a) विधानसभेने मंजूर केलेले, परंतु विधान परिषदेत प्रलंबित असलेले विधेयक रद्द होते.
 (b) विधान परिषदेत प्रलंबित असलेले परंतु विधानसभेने मंजूर न केलेले विधेयक रद्द होते.
 (c) विधानसभेने संमत केलेले (एकसदनात्मक राज्य) किंवा दोन्ही सभागृहांनी पारित केलेले विधेयक (द्विसदनात्मक राज्य) परंतु राज्यपाल किंवा राष्ट्रपतींच्या संमतीसाठी प्रलंबित असेल, ते विधेयक रद्द होत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a) आणि (c) फक्त
 (3) (b) आणि (c) फक्त (4) वरील सर्व

Select the **correct** statements about the position with respect to lapsing of bills on the dissolution of the Legislative Assembly.

- (a) A Bill passed by the Legislative Assembly but pending in the Legislative Council lapses.
 (b) A Bill pending in the Legislative Council but not passed by the Legislative Assembly, lapses.
 (c) A Bill passed by the Legislative Assembly (in a unicameral state) or passed by both the houses (in a bicameral state) but pending assent of the Governor or President does not lapse.

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (a) and (c)
 (3) Only (b) and (c) (4) All of the above

35. जोड्या लावा : (कारखाने किंवा इतर धोकादायक कामामध्ये मुलांना कामावर ठेवण्यास प्रतिबंध)

'A'	'B'
(a) बाल मजुरी (प्रतिबंध व नियमन) कायदा	(i) 1951
(b) खाणी अधिनियम	(ii) 1952
(c) विडी व सिगारेट मजुर कायदा	(iii) 1966
(d) मोटार वाहतुक मजुर कायदा	(iv) 1986

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

Match the pairs : (Prohibition of Employment of Children in Factories or Other Hazardous Activities)

'A'	'B'
(a) The Child Labour (Prohibition and Regulation) Act	(i) 1951
(b) The Mines Act	(ii) 1952
(c) The Bidi and Cigar Workers Act	(iii) 1966
(d) The Motor Transport Workers Act	(iv) 1986

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

36. खालीलपैकी कोणत्या भारताच्या उपराष्ट्रपतींची बिनविरोध निवड करण्यात आली ?

(a) डॉ. एस. राधाकृष्णन	(b) एम. हिदायतुल्लाह
(c) डॉ. एस.डी. शर्मा	(d) डॉ. झाकिर हुसैन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) फक्त	(2) (b), (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (b) आणि (d) फक्त	(4) (a), (c) आणि (d) फक्त

Which of the following Vice-Presidents of India were elected unopposed ?

(a) Dr. S. Radhakrishnan	(b) M. Hidaytullah
(c) Dr. S.D. Sharma	(d) Dr. Zakir Hussain

Answer options :

(1) Only (a), (b) and (c)	(2) Only (b), (c) and (d)
(3) Only (a), (b) and (d)	(4) Only (a), (c) and (d)

37. संसदेच्या सदस्यांचे विशेषाधिकाराबाबत योग्य कथने ओळखा.

- संसदेच्या अधिवेशना दरम्यान आणि अधिवेशन सुरु होण्याच्या 40 दिवस आधी आणि अधिवेशन संपल्यानंतर 40 दिवसापर्यंत त्यांना अटक करता येणार नाही.
- वरील विशेषाधिकार (a) दिवाणी व फौजदारी प्रकरणामध्ये उपलब्ध आहेत.
- त्यांना संसदेमध्ये बोलण्याचे/अभिव्यक्तीचे स्वातंत्र्य आहे.
- त्यांना ज्युरी (jury) सेवांमधून सुट देण्यात आली आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) फक्त	(2) (b), (c) आणि (d) फक्त
(3) (a), (c) आणि (d) फक्त	(4) वरील सर्व

Select the **correct** statements about privileges of Member of Parliament.

- They cannot be arrested during the session of Parliament and 40 days before the beginning and 40 days after the end of session.
- Above privilege (a) is available in civil and criminal cases.
- They have freedom of speech in Parliament.
- They are exempted from jury services.

Answer options :

(1) Only (a), (b) and (c)	(2) Only (b), (c) and (d)
(3) Only (a), (c) and (d)	(4) All of the above

38. भारतातील धर्मनिरपेक्षते विषयीचे खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

- धर्मनिरपेक्षतेचा अर्थ असा नाही की राज्याचा धर्माच्या प्रति शत्रुभाव आहे, तिचा अर्थ असा आहे की राज्याने विविध धर्मांच्या संदर्भात तटस्थ राहायला हवे.
- प्रत्येक धार्मिक संप्रदायास अथवा संघटनेस कोणती कर्मकांडे अथवा उत्सव त्यांच्या धर्माच्या तत्वांनुसार आवश्यक आहेत हे ठरविण्याची पूर्ण स्वायत्तता आहे.
- कोणतेही विशिष्ट कर्मकांडे अथवा पूजाअर्चा त्या धर्माच्या तत्वांनुसार आवश्यक आहे अथवा नाही हे ठरविण्याचा अधिकार न्यायालयास नाही.
- वरीलपैकी एकही नाही

Which one of the following statements about Indian Secularism is **incorrect** ?

- Secularism does not mean that the state should be hostile to religion but that it should be neutral as between the different religions.
- Each religious denomination or organisation enjoys complete autonomy in the matter of deciding as to what rites and ceremonies are essential according to the tenets of its religion.
- The court has no right to determine whether a particular rite or observance is regarded as essential by the tenets of a particular religion.
- None of the above

39. वर्ष 2006 मध्ये खालीलपैकी कोणत्या संसदीय मंडळाची निर्मिती करण्यात आली होती ?

- (a) युवकांसाठी संसदीय मंडळ
- (b) बालकांसाठी संसदीय मंडळ
- (c) आपत्ती व्यवस्थापन संसदीय मंडळ
- (d) जल संरक्षण व व्यवस्थापन संसदीय मंडळ

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त
- (2) (c) आणि (d) फक्त
- (3) (b), (c) आणि (d) फक्त
- (4) (a), (c) आणि (d) फक्त

Which of the following Parliamentary Forums were constituted in the year 2006 ?

- (a) Parliamentary Forum on Youth
- (b) Parliamentary Forum on Children
- (c) Parliamentary Forum on Disaster Management
- (d) Parliamentary Forum on Water Conservation and Management

Answer options :

- (1) Only (a) and (b)
- (2) Only (c) and (d)
- (3) Only (b), (c) and (d)
- (4) Only (a), (c) and (d)

40. भारताचा द्वितीय प्रशासकीय सुधारणा आयोग (2005 – 2009) नुसार, पंचायत राज संस्थांच्या सक्षमीकरणामध्ये कोणती राज्ये प्रगतीशील मानली जातात ?

- (a) महाराष्ट्र
- (b) गुजरात
- (c) केरळ
- (d) कर्नाटक
- (e) तामिलनाडू

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b) आणि (c)
- (2) (a), (b) आणि (d)
- (3) (a), (b) आणि (e)
- (4) (c), (d) आणि (e)

According to Second Administrative Reforms Commission of India (2005 – 2009), which states are considered to be progressive in Panchayat Raj Institutions empowerment ?

- (a) Maharashtra
- (b) Gujarat
- (c) Kerala
- (d) Karnataka
- (e) Tamil Nadu

Answer options :

- (1) (a), (b) and (c)
- (2) (a), (b) and (d)
- (3) (a), (b) and (e)
- (4) (c), (d) and (e)

41. खालीलपैकी कोणत्या 73व्या घटनादुरुस्ती कायदा (1992) च्या अनिवार्य तरतूदी आहेत ?

- (a) गावामध्ये किंवा गावांच्या गटामध्ये ग्राम सभा आयोजित करणे.
- (b) ग्राम सभेला गांवपातळीवर अधिकार व कार्ये प्रदान करणे.
- (c) तिन्ही स्तरावरील पंचायतींमध्ये महिलांसाठी $\frac{1}{3}$ जागा राखीव ठेवणे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त
- (2) (b) आणि (c) फक्त
- (3) (a) आणि (c) फक्त
- (4) वरील सर्व

Which of the following are compulsory provisions of 73rd Constitutional Amendment Act (1992) ?

- (a) Organisation of Gram Sabha in a village or a group of villages.
- (b) Endowing the Gram Sabha with powers and functions at the village level.
- (c) Reservation of $\frac{1}{3}$ seats for women in panchayats at all the three levels.

Answer options :

- (1) Only (a) and (b)
- (2) Only (b) and (c)
- (3) Only (a) and (c)
- (4) All of the above

42. खालीलपैकी अयोग्य कथन ओळखा :

- (1) सार्वजनिक विधेयक हे मंत्र्याद्वारे संसदेमध्ये सादर केले जाते.
- (2) सार्वजनिक विधेयक हे सभागृहात सादर करण्यासाठी 10 दिवसांची सूचना आवश्यक आहे.
- (3) खाजगी विधेयक हे सभागृहात मंत्री व्यतिरिक्त इतर संसद सदस्याद्वारे सादर केले जाते.
- (4) खाजगी विधेयक सभागृहात सादर करण्यासाठी एक महिन्यांची सूचना आवश्यक असते.

Select the **incorrect** statement from the following :

- (1) Public bill is introduced in the Parliament by a minister.
- (2) Public bill to be introduced in the house requires 10 days notice.
- (3) Private bill can be introduced in the house by any Member of Parliament other than ministers.
- (4) Private bill to be introduced in the house requires one month's notice.

43. खालीलपैकी अयोग्य कथन ओळखा :

- (1) दयेसाठीच्या याचिकाकर्त्याला राष्ट्रपतीकडून तोंडी सुनावणी घेण्याचा अधिकार नाही.
- (2) राष्ट्रपती हे त्यांच्या माफीच्या आदेशाची कारणे देण्यास बांधील आहेत.
- (3) माफीचा अधिकार राष्ट्रपतींनी केंद्रीय मंत्रिमंडळाच्या सल्ल्यानुसार वापरला पाहिजे.
- (4) राष्ट्रपतींच्या क्षमेच्या अधिकाराच्या वापरासाठी सर्वोच्च न्यायालयाने विशिष्ट मार्गदर्शक तत्त्वे मांडण्याची गरज नाही.

Select the **incorrect** statement from the following :

- (1) The petitioner for mercy has no right to an oral hearing by the President.
- (2) The President is bound to give reasons for his order of pardoning.
- (3) The pardoning power is to be exercised by the President on the advice of the Union Cabinet.
- (4) There is no need for the Supreme Court to lay down specific guidelines for the exercise of pardoning power of the President.

44. 42व्या घटनादुरुस्ती कायदा, 1976 द्वारे खालीलपैकी कोणते मार्गदर्शक तत्त्व भारतीय संविधानामध्ये जोडण्यात आले **नाही** ?

- (1) मुलांच्या निरोगी विकासाच्या संधी सुरक्षित करणे.
- (2) पर्यावरणाचे रक्षण आणि सुधारणा करणे आणि जंगल व वन्यजीवांचे संरक्षण करणे.
- (3) समान न्यायाचा प्रचार करणे आणि गरीबांना मोफत कायदेशीर मदत उपलब्ध करून देणे.
- (4) राज्याच्या सार्वजनिक सेवांमध्ये न्यायपालिकेला कार्यकारी मंडळापासून वेगळे करणे.

Which of the following Directive Principles is **not** added by 42nd Constitutional Amendment Act, 1976 to the Constitution of India ?

- (1) To secure opportunities of healthy development of children.
- (2) To protect and improve the environment and to safeguard forests and wildlife.
- (3) To promote equal justice and to provide free legal aid to the poor.
- (4) To separate the judiciary from the executive in the public services of the state.

45. योग्य कथने ओळखा :

- (a) शून्य प्रहर हा कार्यवाही नियमामध्ये नमूद नाही.
- (b) शून्य प्रहर हा प्रश्नकालानंतर त्वरीत सुरू होतो.
- (c) संसदीय कार्यवाही क्षेत्रामध्ये शून्य प्रहर हा भारताने लावलेला नवा शोध आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त
- (2) (b) आणि (c) फक्त
- (3) (a) आणि (c) फक्त
- (4) वरील सर्व

Select the **correct** statements :

- (a) The zero hour is not mentioned in the Rule of Procedure.
- (b) The zero hour starts immediately after the question hour.
- (c) The zero hour is an Indian innovation in the field of parliamentary procedures.

Answer options :

- (1) Only (a) and (b)
- (2) Only (b) and (c)
- (3) Only (a) and (c)
- (4) All of the above

46. खालीलपैकी कोणती शिफारस थुंगन समितीने (1988) केली *नाही* ?
- (1) पंचायत राज संस्थांचा निश्चित कालावधी पाच वर्षांचा असावा.
  - (2) जिल्हाधिकारी हा जिल्हा परिषदेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी असावा.
  - (3) पंचायत राज संस्थांचा अतिरिक्त सत्राचा कालावधी तीन महिन्यांचा असावा.
  - (4) पंचायत राज संस्थांना घटनात्मक मान्यता मिळायला हवी.

Which of the following is *not* a recommendation of Thungon Committee (1988) ?

- (1) The Panchayat Raj bodies should have a fixed tenure of five years.
- (2) The District Collector should be the chief executive officer of Zilla Parishad.
- (3) The maximum period of super session of a Panchayat Raj body should be three months.
- (4) The Panchayat Raj bodies should be constitutionally recognized.

47. अयोग्य कथन ओळखा :

- (a) संविधानाने संसदेमध्ये कामकाजासाठी हिंदी व इंग्रजी या भाषा घोषित केल्या आहेत.
- (b) राज्यघटना अंमलात आल्यापासून 15 वर्षांची मुदत संपल्यानंतर इंग्रजी भाषा सभागृहाची भाषा म्हणून बंद केली जाणार होती.
- (c) कार्यालयीन भाषा विधिनियम (1963) हिंदी सोबत इंग्रजी भाषा चालू ठेवण्याची परवानगी देतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (b) फक्त
(3) (c) फक्त	(4) वरीलपैकी नाही

Select the *incorrect* statement :

- (a) The Constitution has declared Hindi and English to be the languages for transacting business in the Parliament.
- (b) English was to be discontinued as a floor language after the expiration of 15 years from the commencement of the Constitution.
- (c) The Official Language Act (1963) allowed English to be continued along with Hindi.

Answer options :

(1) Only (a)	(2) Only (b)
(3) Only (c)	(4) None of the above

48. मुलभूत अधिकारा अंतर्गत अपराध म्हणून वर्णन केलेल्या कृत्यांसाठी शिक्षेची तरतूद करण्यासाठी कायदे करण्याचा अधिकार संसदेला असेल. या मध्ये _____ यांचा समावेश आहे.

- (a) सार्वजनिक नोकऱ्यांमध्ये संधीची समानता
- (b) अस्पृश्यतेचे उच्चाटन
- (c) मानवी तस्करी व सक्तीचे श्रम यावर प्रतिबंध
- (d) अल्पसंख्याकांच्या हितांचे रक्षण

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (d) फक्त
- (2) (c) आणि (d) फक्त
- (3) (a), (b) आणि (c) फक्त
- (4) (b) आणि (c) फक्त

Parliament shall have powers to make laws for prescribing punishment for those acts that are described to be offences under the fundamental rights. These includes _____.

- (a) Equality of opportunity in public employment
- (b) Abolition of untouchability
- (c) Prohibition of traffic in human beings and forced labour
- (d) Protection of interests of minorities

Answer options :

- (1) Only (a) and (d)
- (2) Only (c) and (d)
- (3) Only (a), (b) and (c)
- (4) Only (b) and (c)

49. खालीलपैकी कोणती शिफारस बलवंत राय मेहता समिती (1957) ने केली नाही ?

- (1) त्रि-स्तरीय पंचायत राज व्यवस्थेची स्थापना.
- (2) जिल्हा परिषद प्रत्यक्ष निवडून आलेल्या प्रतिनिधीसह स्थापन करावी.
- (3) जिल्हाधिकारी हे जिल्हा परिषदेचे अध्यक्ष असावेत.
- (4) पंचायत समिती ही कार्यकारी संस्था असावी.

Which of the following is *not* a recommendation of Balwant Rai Mehta Committee (1957) ?

- (1) Establishment of three-tier Panchayat Raj system.
- (2) Zilla Parishad should be constituted with directly elected representatives.
- (3) The District Collector should be the Chairman of the Zilla Parishad.
- (4) The Panchayat Samiti should be the executive body.

50. योग्य कथन/ने ओळखा :

- (a) मुलभूत अधिकारांच्या अंमलबजावणीसाठी योग्य कार्यपद्धतीने सर्वोच्च न्यायालयात जाण्याच्या अधिकाराची हमी आहे.
- (b) राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात मुलभूत अधिकारांच्या अंमलबजावणीसाठी कोणत्याही न्यायालयात जाण्याचा अधिकार राष्ट्रपती रद्द/निलंबित करू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (b) फक्त
(3) (a) आणि (b) दोन्ही	(4) वरीलपैकी नाही

Select the **correct** statement/s :

- (a) The right to move the Supreme Court by appropriate proceedings for the enforcement of the fundamental rights is guaranteed.
- (b) The President can suspend the right to move any court for the enforcement of the fundamental rights during a National Emergency.

Answer options :

(1) Only (a)	(2) Only (b)
(3) Both (a) and (b)	(4) None of the above

51. विधान (I) : “पर्यावरणीय समतोलसाठी देशातील एकूण भूभागापैकी एक-तृतीयांश भूभागावर जंगल असले पाहिजे.”

विधान (II) : “भारत सरकारने राष्ट्रीय वन धोरणाच्या आदेशाद्वारे 1952 साली वरील सूचना केली आहे.”

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधान (I) हे सत्य आहे. (2) विधान (II) हे सत्य आहे.
 (3) दोन्ही विधाने (I) आणि (II) हे सत्य आहेत. (4) दोन्ही विधाने (I) आणि (II) हे असत्य आहेत.

Statement (I) : “The needs of ecological balance, the country should have a coverage of one-third of the total area under forest.”

Statement (II) : “The National Forest Policy Resolution of the Government of India in 1952 recommended above recommendation.”

Answer options :

- (1) Statement (I) is true. (2) Statement (II) is true.
 (3) Both statements (I) and (II) are true. (4) Both statements (I) and (II) are false.

52. _____ ही भारतीय आर्थिक नियोजनाची मुख्य उद्दिष्ट्ये आहेत.

- (a) आर्थिक वाढ (b) आत्मनिर्भरता
 (c) रोजगार कमी करणे (d) गरिबी दूर करणे

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) (2) (a), (b) आणि (c)
 (3) (a), (b) आणि (d) (4) वरील सर्व

_____ are the main objectives of Indian economic planning.

- (a) Economic growth (b) Self-reliance
 (c) Reducing employment (d) Elimination of poverty

Answer options :

- (1) (a) and (b) (2) (a), (b) and (c)
 (3) (a), (b) and (d) (4) All of the above

53. भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासासाठी _____ साली ‘मुंबई योजना’ बनविण्यात आली.

- (1) 1950 (2) 1947
 (3) 1930 (4) 1944

In the _____ year, ‘Bombay Plan’ was prepared for the development of Indian Economy.

- (1) 1950 (2) 1947
 (3) 1930 (4) 1944

54. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) भारत सरकारने 24 जुलै 1991 रोजी नवीन औद्योगिक धोरण जाहीर केले.
 (b) या धोरणामुळे सरकारसाठी राखीव असलेल्या उद्योगांची संख्या 10 पर्यंत कमी झाली.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- (1) (a) बरोबर आहे (2) (b) बरोबर आहे
 (3) दोन्ही (a) आणि (b) बरोबर आहेत (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

- (a) The Government of India announced a New Industrial Policy on July 24, 1991.
 (b) The policy reduced the number of industries reserved for the government to 10.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) (a) is correct (2) (b) is correct
 (3) Both (a) and (b) are correct (4) None of the above

55. _____ या समित्या दारिद्र्याशी संबंधित नाहीत.

- (a) दांडेकर आणि रथ समिती (b) मिन्हास समिती
 (c) नरसिंहम समिती (d) तारापोर समिती

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c)
 (3) (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

_____ these committees are not related to poverty.

- (a) Dandekar and Rath's Committee (b) Minhas Committee
 (c) Narasimham Committee (d) Tarapore Committee

Answer options :

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c)
 (3) (c) and (d) (4) All of the above

56. 17व्या लोकसभेत 2022 मध्ये भारतातील किती राज्यांमध्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये लोकसभेची फक्त एक जागा आहे ?

(1) 8	(2) 9
(3) 6	(4) 10

How many States and Union Territories in India have only one seat each in the 17th Lok Sabha in 2022 ?

(1) 8	(2) 9
(3) 6	(4) 10

57. विधान (I) : “लोकसंख्येच्या पहिल्या टप्प्यावर जननदर आणि मृत्यूदर हे दोन्हीही जास्त असतात त्यामुळे कमी-अधिक प्रमाणात लोकसंख्या जवळपास स्थिर असते.”

विधान (II) : “लोकसंख्या संक्रमणाच्या तिसऱ्या टप्प्यावर जननदर घटत जातो त्यामुळे लोकसंख्या वाढीचा दर हा कमी असतो.”

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधान (I) हे अयोग्य आहे.
- (2) विधान (II) हे अयोग्य आहे.
- (3) विधान (I) व (II) हे दोन्ही अयोग्य आहेत.
- (4) विधान (I) व (II) हे दोन्हीही योग्य आहेत.

Statement (I) : “In the first stage, both birth and death rates are high, hence the population remains more or less stable.”

Statement (II) : “In the third stage of demographic transition the birth rate decline significantly and thus the rate of population growth remain low.”

Answer options :

- (1) Statement (I) is incorrect.
- (2) Statement (II) is incorrect.
- (3) Both statements (I) and (II) are incorrect.
- (4) Both statements (I) and (II) are correct.

58. "संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजना" (SGRY) _____ मध्ये सुरु करण्यात आली.

- (1) सप्टेंबर 2001 (2) नोव्हेंबर 2001
(3) डिसेंबर 2003 (4) जानेवारी 2001

"Sampoorna Gramin Rozgar Yojana" (SGRY) was launched in _____.

- (1) September 2001 (2) November 2001
(3) December 2003 (4) January 2001

59. जगाचे पहिले आभासी चलन बीटकोईन _____ साली जन्माला आले.

- (1) 2006 (2) 2007 (3) 2008 (4) 2009

World's first virtual currency the bitcoin was born in _____.

- (1) 2006 (2) 2007 (3) 2008 (4) 2009

60. "राजीव गांधी ग्रामीण विद्युतीकरण योजना (RGGVY)" _____ मध्ये सुरु करण्यात आली.

- (1) मे 2005 (2) जानेवारी 2010
(3) एप्रिल 2005 (4) एप्रिल 2004

"Rajeev Gandhi Grameen Vidyutikaran Yojana (RGGVY)" was launched in _____.

- (1) May 2005 (2) January 2010
(3) April 2005 (4) April 2004

61. शालेय पोषण आहार योजनेशी पुढीलपैकी कोणत्या बाबी संबंधित आहेत ?

- (a) प्राथमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकरण करणे.
(b) विद्यार्थ्यांची पटनोदंणी वाढविणे.
(c) मोफत गणवेश वाटप करणे.
(d) वरील सर्व

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c)
(3) (a) आणि (c) (4) फक्त (d)

Which of the following is related to school mid-day meal programme ?

- (a) Universalization of primary education
(b) Increasing student enrolment
(c) Distribute free uniforms
(d) All of the above

Which of the statement(s) given above is/are correct ?

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c)
(3) (a) and (c) (4) Only (d)

62. "स्वच्छ भारत अभियान" _____ या दिवशी सुरू करण्यात आले.

(1) 2 ऑक्टोबर, 2015	(2) 2 ऑक्टोबर, 2014
(3) 14 नोव्हेंबर, 2014	(4) 26 जानेवारी, 2014

"Swachh Bharat Abhiyan" was started on the _____ .

(1) 2 nd October, 2015	(2) 2 nd October, 2014
(3) 14 th November, 2014	(4) 26 th January, 2014

63. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) 2011 ची जनगणना ही 15वी राष्ट्रीय जनगणना होती.
 (b) या जनगणनेत जातीवर आधारित जनगणनेस सरकारने परवानगी दिली.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.
 (2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.
 (3) (a) आणि (b) दोन्हीही विधाने बरोबर आहेत.
 (4) (a) आणि (b) दोन्हीही विधाने चूक आहेत.

Consider the following statements :

- (a) The census of 2011 was 15th national census.
 (b) In this census government approved the caste based census.

Answer options :

- (1) Only statement (a) is correct.
 (2) Only statement (b) is correct.
 (3) Both statements (a) and (b) are correct.
 (4) Both statements (a) and (b) are incorrect.

64. "राजीव गांधी ग्रामीण निवारा योजना" _____ मध्ये जाहीर करण्यात आली.

(1) ऑक्टोबर, 2006	(2) मार्च, 2009
(3) एप्रिल, 2010	(4) नोव्हेंबर, 2005

"Rajeev Gandhi Rural Shelter Scheme" was declared in _____ .

(1) October, 2006	(2) March, 2009
(3) April, 2010	(4) November, 2005

65. पुढील विधानांचा विचार करा :

विधान (I) : महिला आणि बालके यांना एकात्मिक लाभ देण्यासाठी मिशन शक्ती योजना सुरू करण्यात आली.

विधान (II) : 2022 – 23 या वर्षाकरिता 'मिशन वात्सल्यसाठी' ₹ 2,472 कोटी इतकी तरतूद करण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधान (II) बरोबर आहे, (I) चूक आहे
- (2) विधान (I) बरोबर आहे, (II) चूक आहे
- (3) दोन्ही विधाने चूक आहेत
- (4) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत

Consider the following statements :

Statement (I) : The Mission Shakti Yojana was launched to provide integrated benefits to women and children.

Statement (II) : A provision of ₹ 2,472 crore has been made for 'Mission Vatsalya' for the year 2022 – 23.

Answer options :

- (1) Statement (II) is correct, (I) is incorrect
- (2) Statement (I) is correct, (II) is incorrect
- (3) Both statements are incorrect
- (4) Both statements are correct

66. जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय शहरी पुनरुत्थान अभियान (JNNURM) अंतर्गत शहर रूपांतरण अभियानामध्ये केंद्र आणि राज्य सरकारचा वाटा _____ इतका आहे.

- (1) 50 : 50
- (2) 40 : 60
- (3) 60 : 40
- (4) वरीलपैकी नाही

Under the Jawaharlal Nehru National Urban Renewal Mission (JNNURM) – Urban Rejuvenation Mission contribution ratio of Central and State Government is _____.

- (1) 50 : 50
- (2) 40 : 60
- (3) 60 : 40
- (4) None of the above

67. खालीलपैकी कोणता पर्याय शाश्वत विकासाच्या संकल्पनेचे वर्णन करतो ?

- (1) अल्पकालीन उद्दिष्टांची जपणूक न करता आखलेली दीर्घकालीन वृद्धी
- (2) हरित वृद्धी
- (3) भावी पिढ्यांच्या गरजा भागविण्याच्या क्षमतेेशी तडजोड न करता वर्तमान पिढीच्या गरजांची पूर्तता
- (4) समान वृद्धी

Which of the following describes the concept of sustainable development ?

- (1) A long-term growth without caring for short-term objectives
- (2) Green growth
- (3) Meeting needs of present generation without compromising ability of future generation to meet their own needs
- (4) Equitable growth

68. मानवी विकास ही लोकांच्या निवडी विस्तारणारी प्रक्रिया असून. त्यात पुढील बाबींचा समावेश होतो :

- (a) दीर्घ आणि निरोगी आयुष्य
- (b) शिक्षण
- (c) राहणीमानाचा उत्तम दर्जा
- (d) दारिद्र्यात लक्षणीय घट

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) आणि (b)	(2) फक्त (b) आणि (c)
(3) फक्त (a), (b) आणि (c)	(4) वरील सर्व

Human Development is a process of enlarging people's choices. It includes the following things :

- (a) Long and healthy life
- (b) Education
- (c) Decent standard of living
- (d) Substantial Reduction in poverty

Answer options :

(1) Only (a) and (b)	(2) Only (b) and (c)
(3) Only (a), (b) and (c)	(4) All of the above

69. योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ I (नदी)		स्तंभ II (जलाशय)	
(a) भीमा		(i) शहाजी सागर	
(b) कुकडी		(ii) तानाजी सागर	
(c) वेळवंडी		(iii) यशवंत सागर	
(d) मुठा		(iv) येसाजी कंक सागर	

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)

Match the correct pairs.

Column I (River)		Column II (Lake)	
(a) Bhima		(i) Shahaji Sagar	
(b) Kukadi		(ii) Tanaji Sagar	
(c) Velwandi		(iii) Yashwant Sagar	
(d) Mutha		(iv) Yesaji Kank Sagar	

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)

70. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) एप्रिल-नोव्हेंबर 2021 मध्ये भारतातून सर्वाधिक निर्यात यूएसए, यूएई आणि चीन या देशांना झाली होती.
 (b) याच काळात चीन, यूएई आणि यूएसए हे भारतासाठी सर्वात मोठे आयात स्रोत होते.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- (1) फक्त (a) (2) फक्त (b)
 (3) दोन्ही (a) आणि (b) (4) वरीलपैकी नाही

Consider the following statements :

- (a) During April-November 2021, the highest exports from India were to USA, UAE and China.
 (b) During the same period China, UAE and USA were the largest import sources for India.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) Only (a) (2) Only (b)
 (3) Both (a) and (b) (4) None of the above

71. _____ हा अपारंपरिक ऊर्जा स्रोत नाही.

(1) पवन ऊर्जा	(2) सौर ऊर्जा
(3) जलविद्युत	(4) बायोगैस ऊर्जा

_____ is not a non-conventional power source.

(1) Wind power	(2) Solar power
(3) Hydro power	(4) Bio-gas power

72. विदेशी विनिमय नियमन कायदा (FERA) _____ रोजी अंमलात आला.

(1) 1 जानेवारी, 1972	(2) 1 जानेवारी, 1973
(3) 1 जानेवारी, 1974	(4) 1 जानेवारी, 1975

Foreign Exchange Regulation Act (FERA) came into force on _____.

(1) 1 st January, 1972	(2) 1 st January, 1973
(3) 1 st January, 1974	(4) 1 st January, 1975

73. जलविद्युत प्रकल्प आणि विभाग खाली देण्यात आले आहेत. योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ I

स्तंभ II

(a) सूर्या	(i) अमरावती
(b) दुधगंगा	(ii) नाशिक
(c) करंजवण	(iii) पुणे
(d) शहानूर	(iv) कोंकण

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2) (i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4) (iii)	(ii)	(i)	(iv)

Hydro power projects and zone given below. Match the correct pairs.

Column I

Column II

(a) Surya	(i) Amaravati
(b) Dudhganga	(ii) Nashik
(c) Karanjwan	(iii) Pune
(d) Shahanoor	(iv) Konkan

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2) (i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3) (ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4) (iii)	(ii)	(i)	(iv)

74. _____ या दिवशी भारताच्या केंद्र सरकारने नवीन राष्ट्रीय कृषी धोरण संसदेत सादर केले.

(1) 2 ऑक्टोबर, 1995	(2) 28 जुलै, 2000
(3) 15 मे, 2005	(4) 22 डिसेंबर, 2000

Union Government of India has announced New National Agricultural Policy in the Parliament on the _____ .

(1) 2 nd October, 1995	(2) 28 th July, 2000
(3) 15 th May, 2005	(4) 22 nd December, 2000

75. खाली वर्तमानपत्रे आणि त्यांचे स्थापनावर्ष देण्यात आले आहे. योग्य जोड्या जुळवा.

स्तंभ I	स्तंभ II
(a) केसरी	(i) 1822
(b) बॉम्बे हेरॉल्ड	(ii) 1881
(c) बॉम्बे समाचार (गुजराथी)	(iii) 1862
(d) बंगाली	(iv) 1789

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

Newspapers and their establishment years are given below. Match the correct pairs.

Column I	Column II
(a) Kesri	(i) 1822
(b) Bombay Herald	(ii) 1881
(c) Bombay Samachar (Gujarathi)	(iii) 1862
(d) Bengali	(iv) 1789

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

76. जून, 1818 नंतर 'डेक्कन कमिश्नर' विभागात कोण कोणत्या जिल्हांचा समावेश होता ?

- (a) पुणे - नगर - खानदेश (b) नाशिक - सातारा
(c) सोलापूर - सांगली - अहमदनगर (d) रत्नागिरी - रायगड

योग्य पर्याय निवडा :

- (1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत (2) (b) आणि (c) बरोबर आहेत
(3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत (4) सर्व बरोबर आहेत

After June, 1818, which district were included in 'Deccan-Commissioner' area ?

- (a) Pune - Nagar - Khandesh (b) Nashik - Satara
(c) Solapur - Sangli - Ahmednagar (d) Ratnagiri - Raigad

Select the correct option :

- (1) (a) and (b) are correct (2) (b) and (c) are correct
(3) (a), (b) and (c) are correct (4) All are correct

77. 1857 चा उठाव दडपण्यासाठी महाराष्ट्रातील कोणत्या राज्यकर्त्यांनी इंग्रजांना मदत केली होती ?

- (a) पेंढ्या राजा भगवंतराव निळकंठ (b) श्रीमंत मालोजीराव सावंत
(c) नानासाहेब पेशवे (d) नागपूरची बांकाबाई भोसले

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b) आणि (c) फक्त
(3) (b), (c) आणि (d) फक्त (4) (d) फक्त

Which ruler of Maharashtra helped the Britishers to crush the 1857 Rebellion ?

- (a) Raja of Peth Bhagvantrao Nilkanth (b) Srimant Malojirao Sawant
(c) Nanasaheb Peshwa (d) Bankabai Bhosale of Nagpur

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (a), (b) and (c)
(3) Only (b), (c) and (d) (4) Only (d)

78. 1857 च्या उठावाचे नेतृत्व भिल्लांच्या कोणत्या नेत्यांनी केले होते ?

- (a) काजीसिंग (b) भीमा (c) मोवाशिया नाईक (d) नागोजी नाईक

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (b), (c) आणि (d) फक्त

Which Bhil leader led the 1857 Revolt ?

- (a) Kazising (b) Bhima (c) Mewasia Naik (d) Nagoji Naik

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c)
(3) Only (a), (b) and (c) (4) Only (b), (c) and (d)

79. इंडियन असोसिएशनच्या संदर्भातील खालीलपैकी कोणती विधाने चुकीची आहेत ?
- (a) इंडियन असोसिएशन ची स्थापना बंगालमध्ये सुरेन्द्रनाथ बॅनर्जी यांनी 1876 मध्ये केली.
- (b) हिंदू-मुस्लीम ऐक्याला विरोध.
- (c) सनदी सेवा स्पर्धा परीक्षेसाठी वयोमर्यादा कमी करावी यासाठी आग्रह.
- (d) कायदे मंडळात भारतीयांना सहभाग मिळावा यावर संस्थेने भर दिला.
- योग्य पर्याय निवडा :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
 (3) (c) आणि (d) फक्त (4) (b) फक्त

Which of the following statements is/are **incorrect** about Indian Association ?

- (a) Indian Association was established in Bengal by Surendranath Banerjee in 1876.
- (b) Opposed Hindu-Muslim Unity.
- (c) Advocated to lower the age limit for Civil Services Exams.
- (d) This association emphasized on participation of Indians into legislature.

Select the **correct** option :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c)
 (3) Only (c) and (d) (4) Only (b)

80. खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (a) 1765 मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीला बंगालच्या नवाबाकडून 'दिवाणी सनद' मिळली.
- (b) 1833 ची सनद प्रशासनाची विकेन्द्रीकरण करणारी म्हणून प्रसिद्ध आहे.
- (c) व्हॉइसरॉय हा भारतीय प्रशासनाचा प्रमुख स्पर्धा-परीक्षेमधून निवडला जाई.
- (d) 1869 मध्ये घेण्यात आलेल्या स्पर्धा परीक्षेमध्ये सुरेन्द्रनाथ बॅनर्जी, बिहारीलाल गुप्ता, रमेशचंद्र दत्त हे यशस्वी झाले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
 (3) (a), (b) आणि (c) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

Which of the following statements are **correct** ?

- (a) In 1765, Nawab of Bengal granted 'Diwani Rights' to East India Company.
- (b) The Charter of 1833 is famous for decentralization of administration.
- (c) Viceroy, the head of Indian administration was selected through competitive exam.
- (d) Surendranath Banerjee, Biharilal Gupta, Ramesh Chandra Dutta were successful in the competitive exam held in 1869.

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c)
 (3) Only (a), (b) and (c) (4) Only (a) and (d)

81. मुंबई व मद्रास येथे प्रांतिक कायदेमंडळाची निर्मिती कोणत्या कायद्याने झाली होती ?

- (1) रेग्युलेटिंग ॲक्ट (2) 1833 चा कायदा
(3) भारत सरकारचा कायदा (1858) (4) 1861 चा कायदा

Which Act created the Bombay and Madras Provincial Legislatures ?

- (1) Regulating Act (2) Act of 1833
(3) Government of India Act (1858) (4) Act of 1861

82. 1905 नंतर भारतीय राष्ट्रवादास चालना देण्यासाठी शस्त्रबळाचा वापर करण्याचे उत्तेजन कोणत्या वृत्तपत्राने दिले ?

- (a) जेम्स हिकी यांचे बंगाल गॅझेट
(b) मद्रास क्यूरियर
(c) एस.एन. सेन यांचे इंडियन मिरर
(d) महाराष्ट्रातील 'काळ' हे वृत्तपत्र

योग्य पर्याय निवडा :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (b) फक्त (4) (d) फक्त

Which newspaper encouraged to use weapons for motivating the Indian Nationalism after 1905 ?

- (a) Bengal Gazettee by James Hickey
(b) Madras Courier
(c) Indian Mirror of S.N. Sen
(d) 'Kal' a newspaper in Maharashtra

Select the correct option :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (b) and (c)
(3) Only (b) (4) Only (d)

83. संयुक्त महाराष्ट्र परिषद आणि संयुक्त महाराष्ट्र समिती संबंधी 'महाराष्ट्राचे महामंथन' हा ग्रंथ वर्ष 1965 मध्ये कोणी लिहिला ?

- (1) भागवत व्ही.पी. (2) एन.आर. फाटक
(3) लालजी पेंडसे (4) फडके वाय.डी.

In the year 1965, who wrote the book 'Maharashtrache Mahamanthan' related to the Samyukta Maharashtra Parishad and Sumyukta Maharashtra Samiti ?

- (1) Bhagwat V.P. (2) N.R. Phatak
(3) Lalji Pendse (4) Phadake Y.D.

84. खालील विधाने चूक की बरोबर ते स्पष्ट करा :

- (a) वासुदेव बळवंत फडके यांनी लहूजी बुआ यांच्याकडून लष्करी शिक्षण प्राप्त केले.
 (b) 10 ऑगस्ट, 1857 ही विद्रोहाची तारीख निश्चित करून सावंतवाडीच्या ठाकूर सिंह यांच्या नेतृत्वाखाली काडीच्या जंगलात इंग्रजी सेनेस हैराण करून सोडले.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधान (a) चूक आहे, (b) बरोबर आहे
 (2) विधान (b) चूक आहे, (a) बरोबर आहे
 (3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
 (4) दोन्ही विधाने चूक आहेत

Consider the following statements **correct** or **incorrect** :

- (a) Vasudev Balavant Phadke got a Military education from Lahuji Buwa.
 (b) 10th August, 1857 a date fixed for uprising under leadership of Thakur Singh of Sawantwadi and harassed the British Army in the Jungle of Kadi.

Answer options :

- (1) Statement (a) is incorrect, (b) is correct
 (2) Statement (b) is incorrect, (a) is correct
 (3) Both statements are correct
 (4) Both statements are incorrect

85. 1817 साली कलकत्ता शहरात कोणाच्या प्रयत्नाने 'हिंदू कॉलेज' नावाची पाश्चात्य शिक्षण संस्था स्थापन झाली ?

- (a) राजाराम मोहन रॉय आणि बिशप मिडल्टन
 (b) राजाराम मोहन रॉय आणि डेव्हिड हेअर
 (c) राजाराम मोहन रॉय आणि लॉर्ड विल्यम बेंटिक
 (d) राजाराम मोहन रॉय आणि फेड्रिक जॉन शोअर

योग्य पर्याय निवडा :

- (1) (a) आणि (c) बरोबर आहेत (2) (b) आणि (d) बरोबर आहेत
 (3) (a), (b) आणि (c) बरोबर आहेत (4) (b) बरोबर आहे

With whose effort the 'Hindu College', a Western Education Institute, was established at Calcutta in the year 1817 ?

- (a) Rajaram Mohan Roy and Bishop Midlton
 (b) Rajaram Mohan Roy and Devid Hair
 (c) Rajaram Mohan Roy and Lord William Bantik
 (d) Rajaram Mohan Roy and Fedric John Shore

Select the **correct** option :

- (1) (a) and (c) are correct (2) (b) and (d) are correct
 (3) (a), (b) and (c) are correct (4) (b) is correct

86. 'राजाजी योजना' कोणी धुडकावून लावली होती ?

(1) लॉर्ड वेव्हेल	(2) बॅ. जीना
(3) सर चर्चिल	(4) महात्मा गांधी

Who rejected the 'Rajaji Formula' ?

(1) Lord Wavell	(2) Barr. Jinah
(3) Sir Churchill	(4) Mahatma Gandhi

87. "ब्रह्मो समाज हिंदूवाद सोडण्यास नाखूष आहे, परंतु उदारमतवाद आणि पाश्चात्य प्रभावाला प्रतिसाद देण्यास तयार आहे." असे कोणाचे म्हणणे आहे ?

- (1) श्रीमती कोलेट
- (2) आत्मीय सभा
- (3) मुनियार विल्यम
- (4) रामसे मॅकडोनाल्ड

"The Brahma Samaj was unwilling to desert Hinduism, but was willing to become liberal and respond to the impact of Western faith." Whose words are these ?

- (1) Miss Colet
- (2) Atmiya Sabha
- (3) Munier Williams
- (4) Ramsay MacDonald

88. 'वारली' चित्रकलेला परदेशात लोकप्रिय कोणी केले होते ?

- (1) मशे जिब्या सोम्या
- (2) तालीम बाळाजी वसंत
- (3) थत्ते राम अनंत
- (4) बाकरे सदानंद कृष्णाजी

Who popularized the 'Warli' Paintings in Foreign countries ?

- (1) Mashe Jivya Somya
- (2) Talim Balaji Vasant
- (3) Thatte Ram Anant
- (4) Bakare Sadanand Krushnaji

89. स्वामी दयानंद सरस्वती यांच्या मृत्यूनंतर 'आर्य समाजाचे' कार्य पुढीलपैकी कोणत्या व्यक्तींनी चालू ठेवले होते ?
- (a) लाला हंसराज (b) पंडीत गुरुदत्त
(c) लाला लजपतराय (d) स्वामी श्रद्धानंद

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त (2) (a), (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (c) आणि (d) फक्त (4) वरील सर्व बरोबर

Who among the following continued the work of 'Arya Samaj' after the death of Swami Dayanand Saraswati ?

- (a) Lala Hansraj (b) Pandit Gurudatt
(c) Lala Lajapatrai (d) Swami Shradhanand

Answer options :

- (1) Only (a) and (b) (2) Only (a), (b) and (c)
(3) Only (a), (c) and (d) (4) All of the above are correct

90. खालील जोड्या जुळवा :

- (a) राजाराम मोहन रॉय (i) ऋग्वेदादि भाष्य भूमिका
(b) स्वामी दयानंद सरस्वती (ii) सार्वजनिक सत्यधर्म
(c) महात्मा फुले (iii) सुबोध पत्रिका
(d) डॉ. आत्माराम पांडुरंग (iv) वेदांत सार

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

Match the following pairs :

(a) Rajaram Mohan Roy	(i) Rigvedadi Bhashya Bhumika
(b) Swami Dayanand Saraswati	(ii) Sarvajanic Satyadharmā
(c) Mahatma Phule	(iii) Subodh Patrikā
(d) Dr. Atmaram Pandurang	(iv) Vedant Saar

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

91. 'डिप्रेसड क्लासेस मिशनच्या' माध्यमातून महर्षी वि.रा. शिंदे यांनी खालीलपैकी कोणते कार्य केले ?

- (a) 1928 मध्ये पुणे येथे 'शेतकरी परिषदेचे' आयोजन
- (b) मुरली प्रथा बंद केली
- (c) पंढरपूर मंदीर सत्याग्रह
- (d) 1923 मध्ये पुणे येथे 'अहिल्याश्रम' संस्थेची स्थापना केली

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) आणि (b) फक्त
- (2) (a), (b) आणि (d) फक्त
- (3) (b), (c) आणि (d) फक्त
- (4) वरील सर्व बरोबर

Which of the following works were done by Maharshi V.R. Shinde through 'Depressed Classes Mission' ?

- (a) Organized 'Shetakari Parishad' at Pune in 1928
- (b) Abrogated the Murali Custom
- (c) Pandharpur Temple Satyagraha
- (d) Establishment of 'Ahilyashram' sanstha at Pune in 1923

Answer options :

- (1) Only (a) and (b)
- (2) Only (a), (b) and (d)
- (3) Only (b), (c) and (d)
- (4) All of the above are correct

92. 1 नोव्हेंबर, 1956 रोजी भारतामध्ये किती राज्ये आणि केन्द्रशासीत प्रदेशांची निर्मिती करण्यात आली ?

- (1) 10 राज्ये, 6 केन्द्रशासीत प्रदेश
- (2) 14 राज्ये, 6 केन्द्रशासीत प्रदेश
- (3) 14 राज्ये, 4 केन्द्रशासीत प्रदेश
- (4) 12 राज्ये, 6 केन्द्रशासीत प्रदेश

How many States and Union Territories were created in India on 1st November, 1956 ?

- (1) 10 States, 6 Union Territories
- (2) 14 States, 6 Union Territories
- (3) 14 States, 4 Union Territories
- (4) 12 States, 6 Union Territories

93. 1902 मध्ये हरिद्वार येथे ब्रह्मचर्य व वेदांचे शिक्षण देण्यासाठी गुरुकुल ची स्थापना कोणी केली ?

(a) लाला लजपतराय	(b) लेखाराम
(c) मुन्शीराम	(d) लाला हंसराज

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a) आणि (d) बरोबर आहेत	(2) (b) आणि (c) बरोबर आहेत
(3) (a) आणि (c) बरोबर आहेत	(4) (b) आणि (d) बरोबर आहेत

Who established Gurukul at Haridwar for the education of Bachelorhood and Vedas in 1902 ?

(a) Lala Lajpatrai	(b) Lekharam
(c) Munshi Ram	(d) Lala Hansraj

Select the **correct** options :

(1) (a) and (d) are correct	(2) (b) and (c) are correct
(3) (a) and (c) are correct	(4) (b) and (d) are correct

94. खालील जोड्या जुळवा :

(a) 1805 मध्ये मराठी भाषेचे व्याकरण प्रसिद्ध केले	(i) बाबा पद्मनजी
(b) अक्कलकोट राजपुत्राचे शिक्षक म्हणून काम केले	(ii) चॅपलीन
(c) 1821 मध्ये पुण्यात संस्कृत पाठशाळेची स्थापना	(iii) बाळशास्त्री जांभेकर
(d) 'अरुणोदय' नावाचे आत्मचरित्र	(iv) विलियम कॅरे

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2) (ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4) (i)	(ii)	(iii)	(iv)

Match the following pairs :

(a) Published Marathi Language Grammer in 1805	(i) Baba Padmanji
(b) Taught the prince of Akkalkot	(ii) Chaplin
(c) Established Sanskrit School at Poona in 1821	(iii) Balshastri Jambhekar
(d) 'Arunoday' an Autobiography	(iv) Wiliam Carrey

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2) (ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4) (i)	(ii)	(iii)	(iv)

95. व्हॅलेंटायन चिरोल यांच्या 'द इंडियन अनरेस्ट' या पुस्तकात 'द फादर ऑफ इंडियन अनरेस्ट' असा कोणाचा उल्लेख केला आहे.

(1) लोकमान्य टिळक	(2) दादाभाई नौरोजी
(3) रवींद्रनाथ टागोर	(4) अरविंद घोष

In the book of 'The Indian Unrest' Valentine Chirole mentioned to whom as 'The Father of Indian Unrest' ?

(1) Lokmanya Tilak	(2) Dadabhai Naoroji
(3) Ravindranath Tagore	(4) Arvind Ghosh

96. महाराष्ट्रातील पुढीलपैकी कोणत्या समुदायामध्ये 'गजानृत्य' प्रसिद्ध आहे ?

(1) वारली	(2) कोरकू
(3) धनगर	(4) कोळी

In which of the following communities in Maharashtra is 'Gajanrutya' famous ?

(1) Warli	(2) Korku
(3) Dhangar	(4) Koli

97. 'संयुक्त महाराष्ट्र समिती' मध्ये पुढीलपैकी कोणते सभासद संबंधित होते ?

(a) प्रा.द.वा. पोतदार	(b) श्री शंकरराव देव
(c) श्री केशवराव जेधे	(d) श्री श्री श. नवरे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) फक्त	(2) (b) आणि (c) फक्त
(3) (a), (b) आणि (d) फक्त	(4) वरील सर्व बरोबर

Which of the following members were related with 'Samyukta Maharashtra Samiti' ?

(a) Prof. D.V. Potdar	(b) Shri Shankarrav Dev
(c) Shri Keshavrao Jedhe	(d) Shri Shri S. Navare

Answer options :

(1) Only (a) and (b)	(2) Only (b) and (c)
(3) Only (a), (b) and (d)	(4) All of the above are correct

98. खालील जोड्या जुळवा :

नाटककार	नाटक
(a) गो.नी. दांडेकर	(i) 'शाकुंतल'
(b) विजय तेंडुलकर	(ii) 'तो मी नव्हेच'
(c) आचार्य अत्रे	(iii) 'मी जिंकलो मी हरलो'
(d) आण्णासाहेब किर्लोस्कर	(iv) 'शितू'

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following pairs :

Dramatist	Drama
(a) G.N. Dandekar	(i) 'Shakuntal'
(b) Vijay Tendulkar	(ii) 'To Mi Navhech'
(c) Acharya Atre	(iii) 'Mi Jinkalo Mi Haralo'
(d) Annasaheb Kirloskar	(iv) 'Shitu'

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

99. राज्य पुनर्रचना आयोगाचे _____ हे सभासद होते.

- (a) न्यायमूर्ती फजल अली
- (b) न्यायमूर्ती एस.के. धर
- (c) पत्ती श्रीरामालू
- (d) सी.डी. देशमुख

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त
- (2) (a) आणि (b) फक्त
- (3) (b) फक्त
- (4) (c) आणि (d) फक्त

The State Reorganisation Commission member were _____ .

- (a) Justice Fazal Ali
- (b) Justice S.K. Dhar
- (c) Patti Sriramalu
- (d) C.D. Deshmukh

Answer options :

- (1) Only (a)
- (2) Only (a) and (b)
- (3) Only (b)
- (4) Only (c) and (d)

100. पश्चिम बंगाल मधील नक्षलवादी चळवळीचे नेतृत्व कोणाकडे होते ?

- (1) चारु मुजूमदार
- (2) सुशीलराय चौधरी
- (3) फणी मुजूमदार
- (4) सोमेन मित्रा

The Naxlite Movement in West Bengal was started under whose leadership ?

- (1) Charu Mujumdar
- (2) Sushilrai Chaudhari
- (3) Phani Mujumdar
- (4) Somen Mitra

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते काँपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती	(2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय	(4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) राजा राममोहन रॉय” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “(3)” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201.   ①   ②   ●   ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK